

CAS D'ETUDE / CASESTUDIE

Bassin-versant du Molenbeek (Bruxelles)
Stroomgebied van de Molenbeek (Brussel)

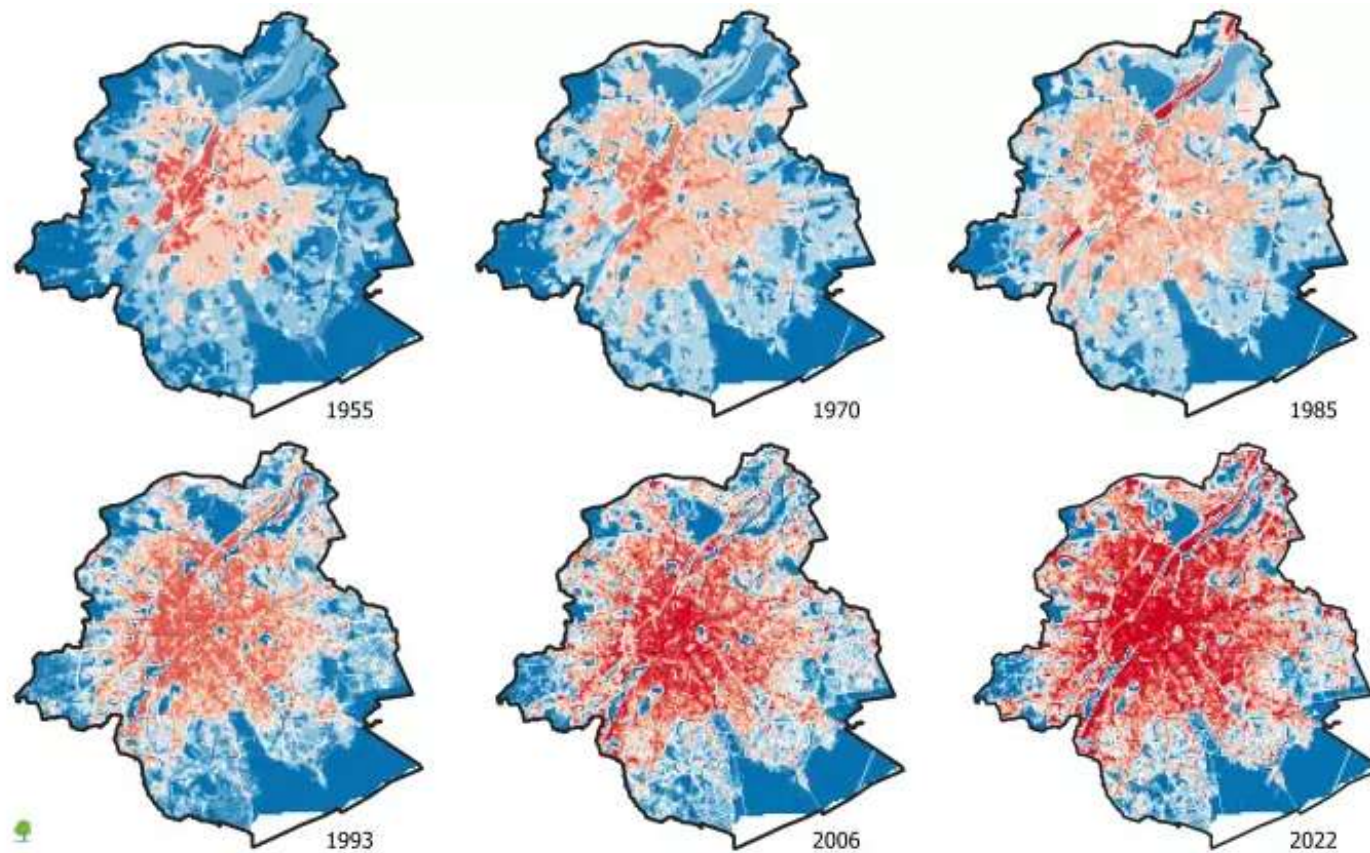
François MAYER – Dpt EAU

bruxelles
environnement
leefmilieu
brussel
.brussels

Vaststellingen

De verharding neemt toe

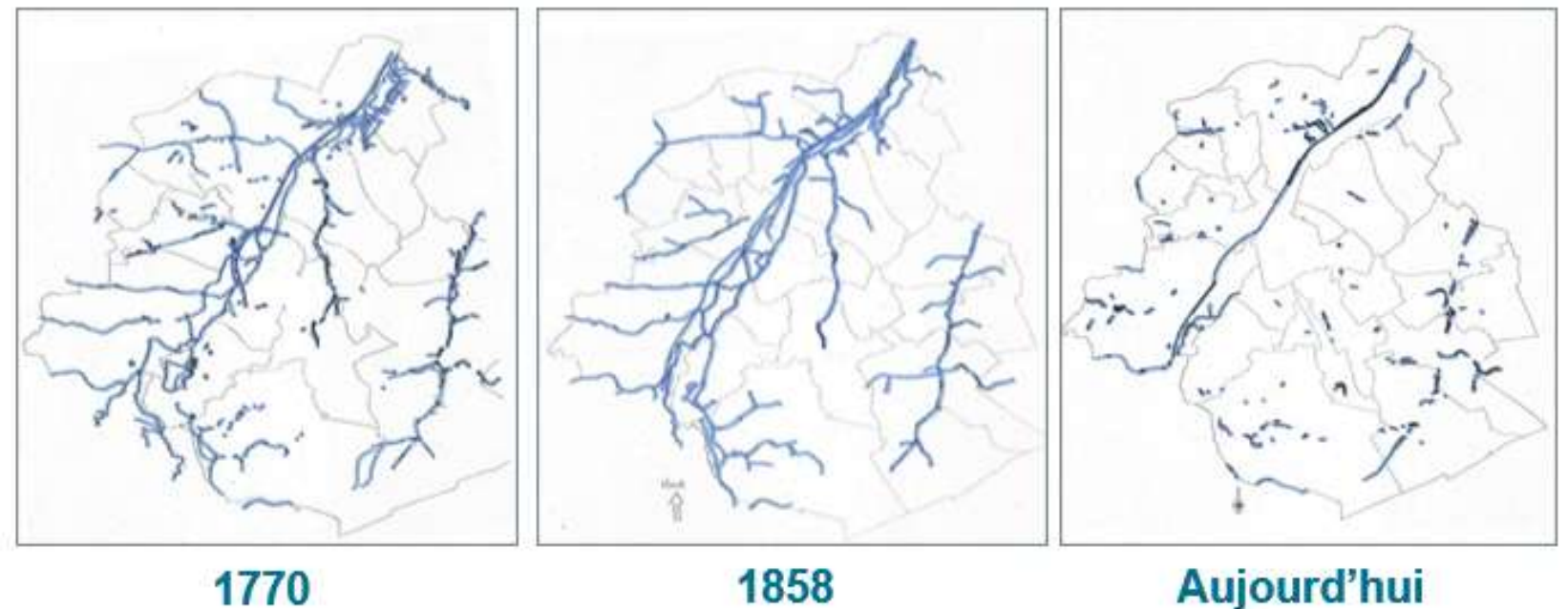
De verhardingsgraad is in 60 jaar tijd verdubbeld in het hele gewest

Source : Bruxelles Environnement, 2023

Versnippering van het hydrografisch netwerk.

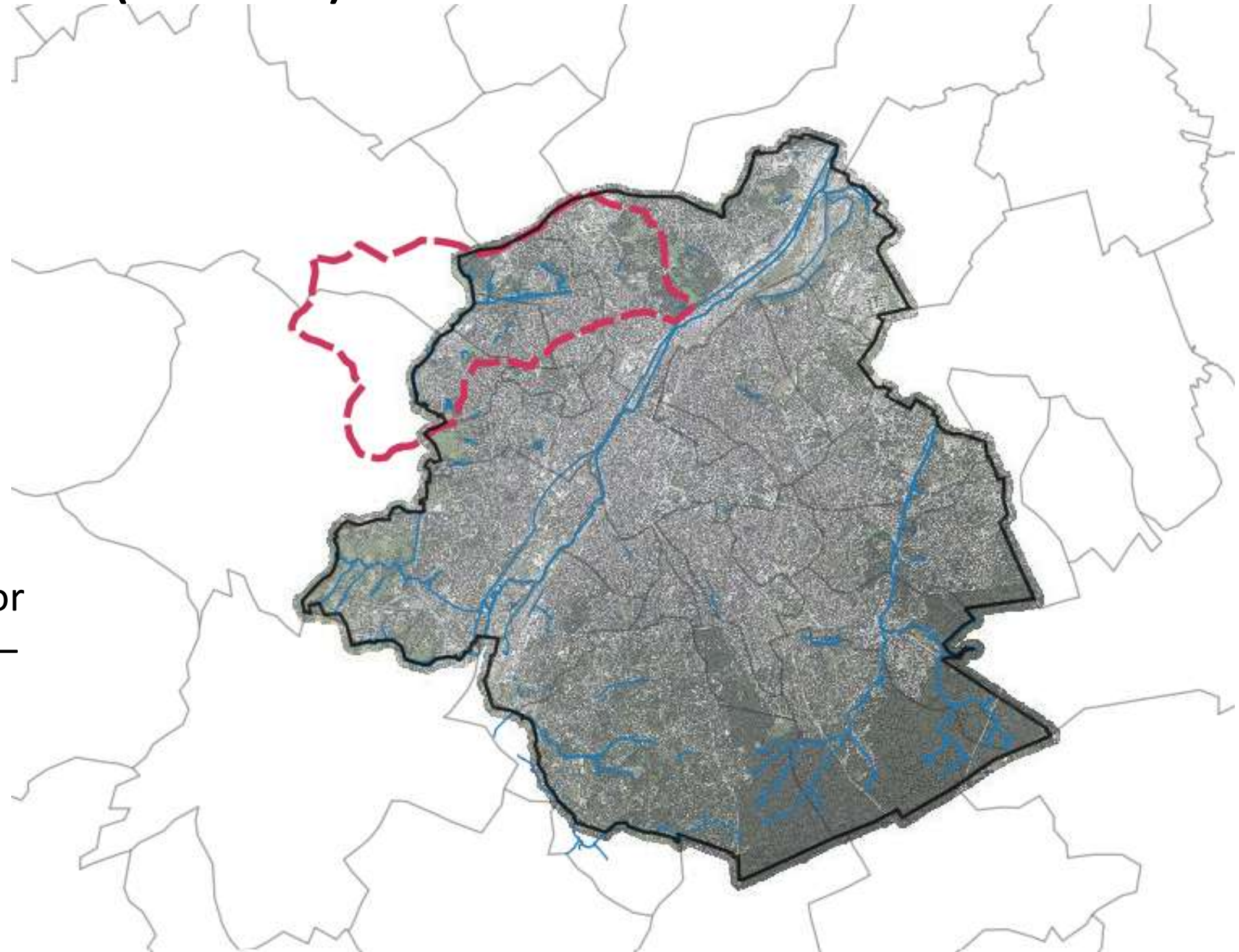
De Molenbeek mondt uit in de afvalwatercollector.

Het stroomgebied van de Molenbeek (Pontbeek)

Sterk bebouwde en verharde stedelijke vallei, onderhevig aan problematische en terugkerende overstromingen.

Slechts 3 publieke bufferbekkens voor tijdelijke opslag (stedelijk afvalwater—max. 20.000 m³)

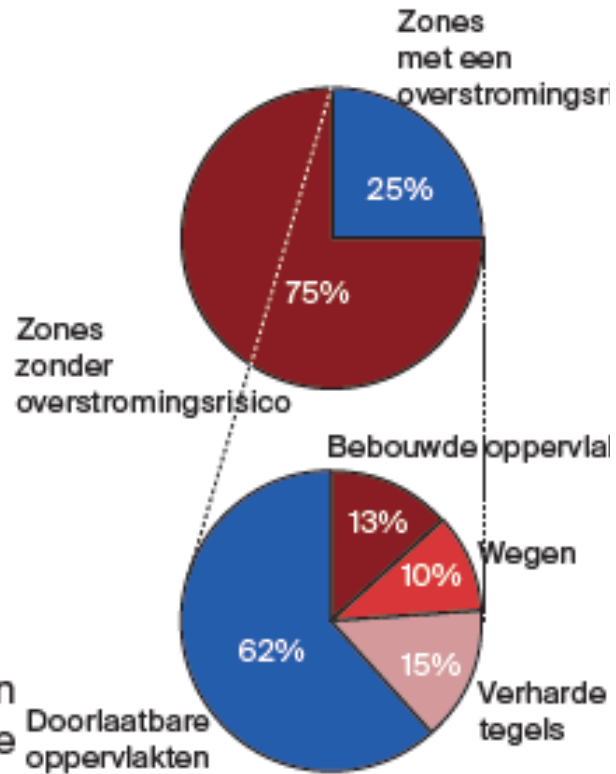
Lokale vaststellingen

25%

van het stroomgebied is onderhevig aan overstromingen

38%

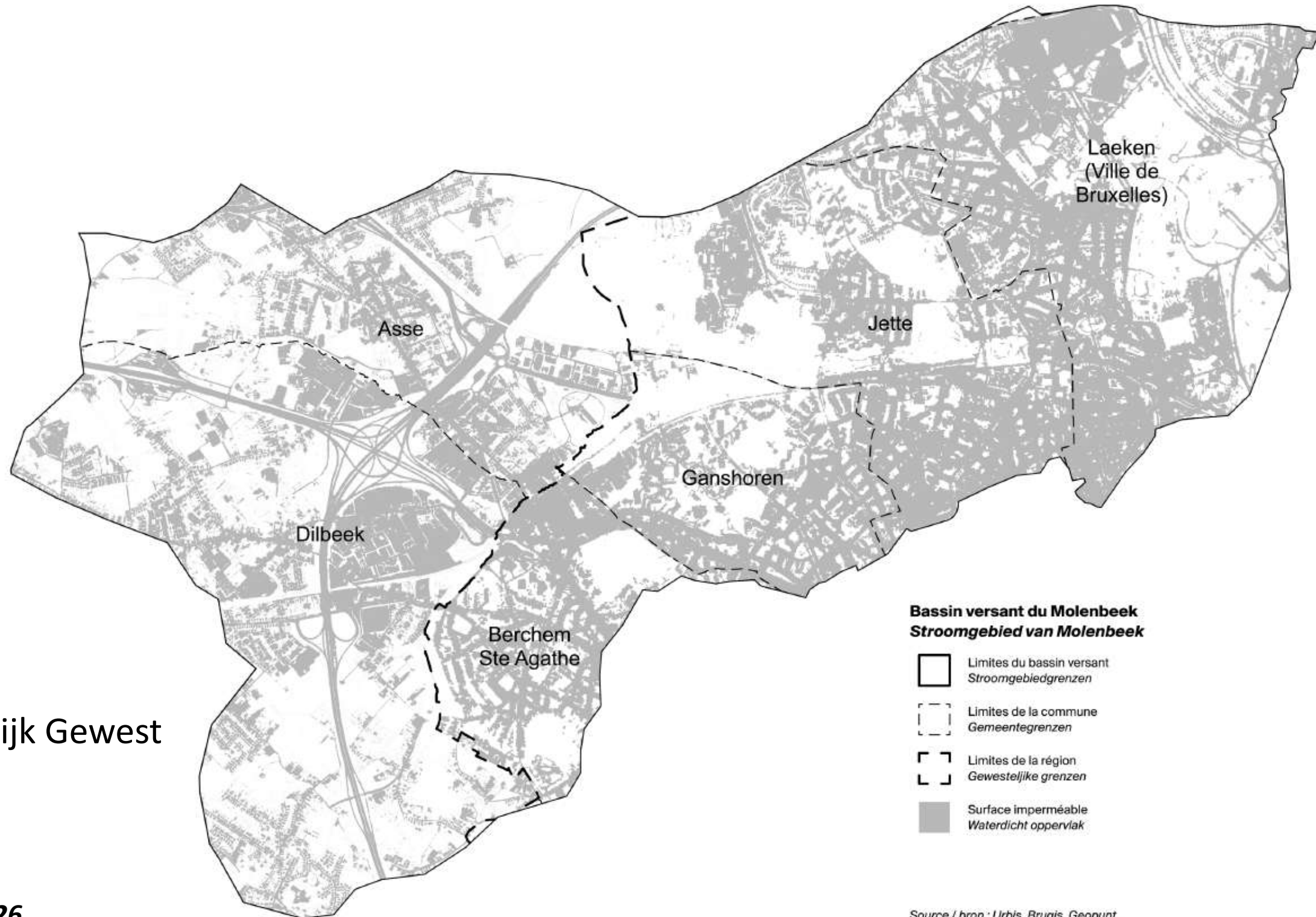
overstromingsgebieden zijn ondoordringbare oppervlakten

6 gemeenten

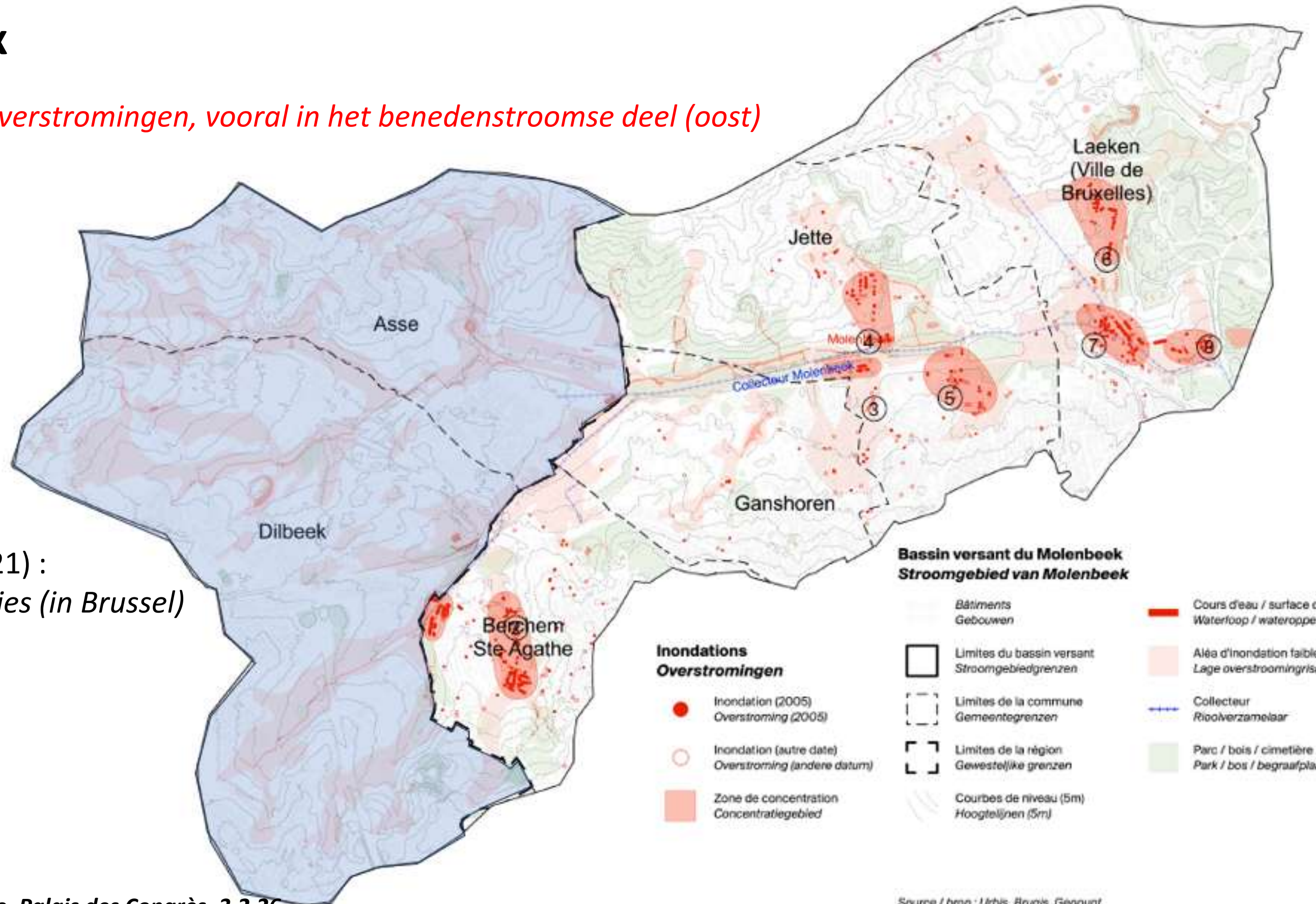
-2 in het Vlaams Gewest

-4 in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Constats locaux

Zeer gevoelig voor overstromingen, vooral in het benedenstroomse deel (oost)

In 20 jaar (2000- 2021) :

Brandweerinterventies (in Brussel)

- 200 à BSA
- 150 à Jette
- 250 à LAEKEN

Overstromingen

Geconcentreerde afstroming & verzadigde rioleringen

Overstroming in de Chrysantenstraat, augustus 2020

Opstuwung van de rioleringen, Alfred Stevensstraat in augustus 2011

2

Overstroming van de Kweeperenboomwijk in 2016
Bron: curieuses-balades.be

3

Overstroming van de Wereldtentoonstellingslaan (2023)
Bron: gemeente Ganshoren

7

6

Welke oplossingen om overstromingen te bestrijden?

Combinatie van oplossingen:

- GROENE en BLAUWE oplossingen

beheerders:

Gemeenten (gemeentelijke gronden, wegen,...)

Brussel Mobiliteit (wegen)

Leefmilieu Brussel (groene ruimten, waterlopen)

....

- GRIJZE (bufferbekkens, collecteoren,...) oplossingen

beheerders: VIVAQUA, HYDRIA

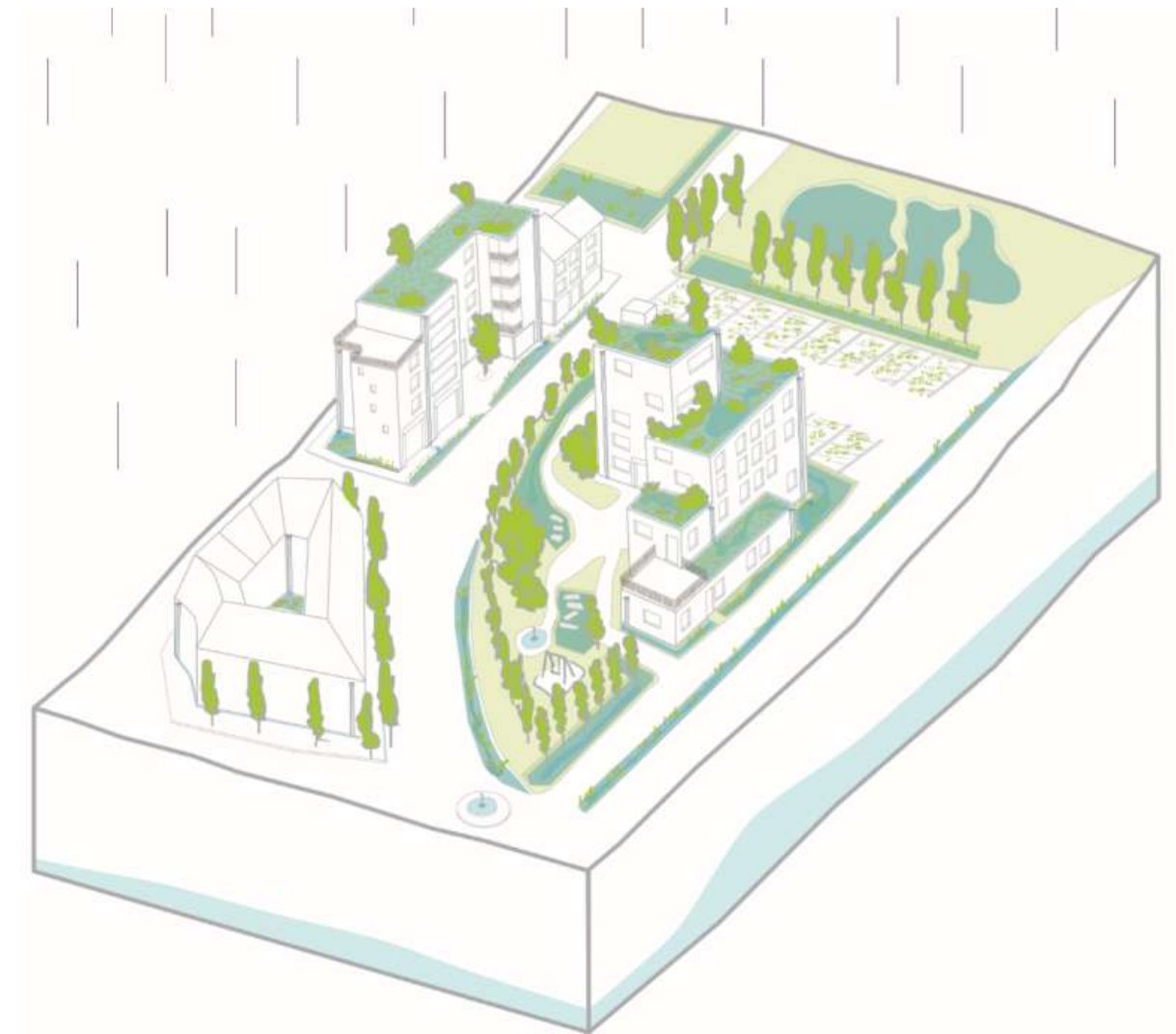
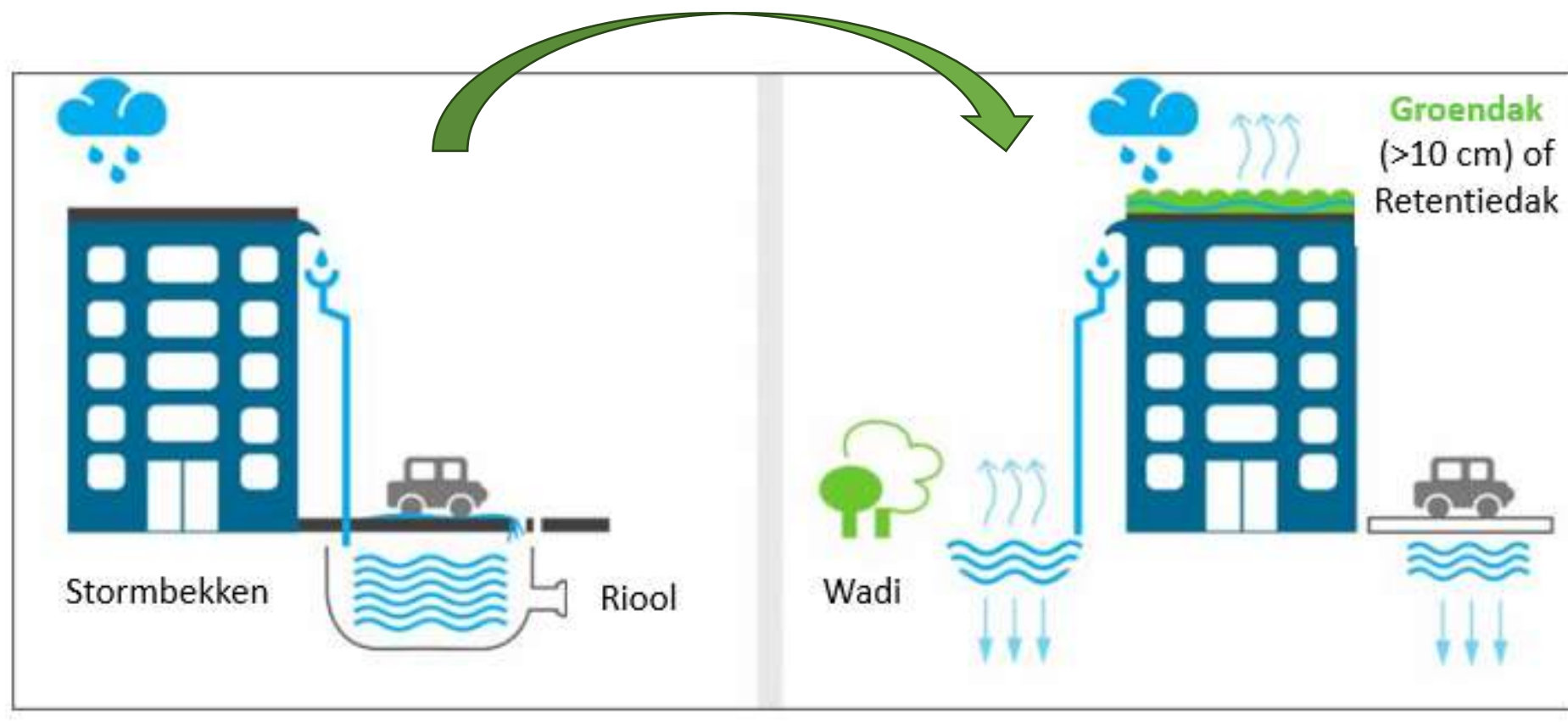
Welke oplossingen om overstromingen te bestrijden?

GROENE oplossingen

Geïntegreerd beheer van hemelwater

= Prioritaire en transversale strategie (Plan de Gestion de l'Eau 2022-2027)

= Beheer op perceelsniveau, via multifunctionele en bij voorkeur vergroende inrichtingen

Welke oplossingen om overstromingen te bestrijden?

GROENE oplossingen

Geïntegreerd beheer van hemelwater

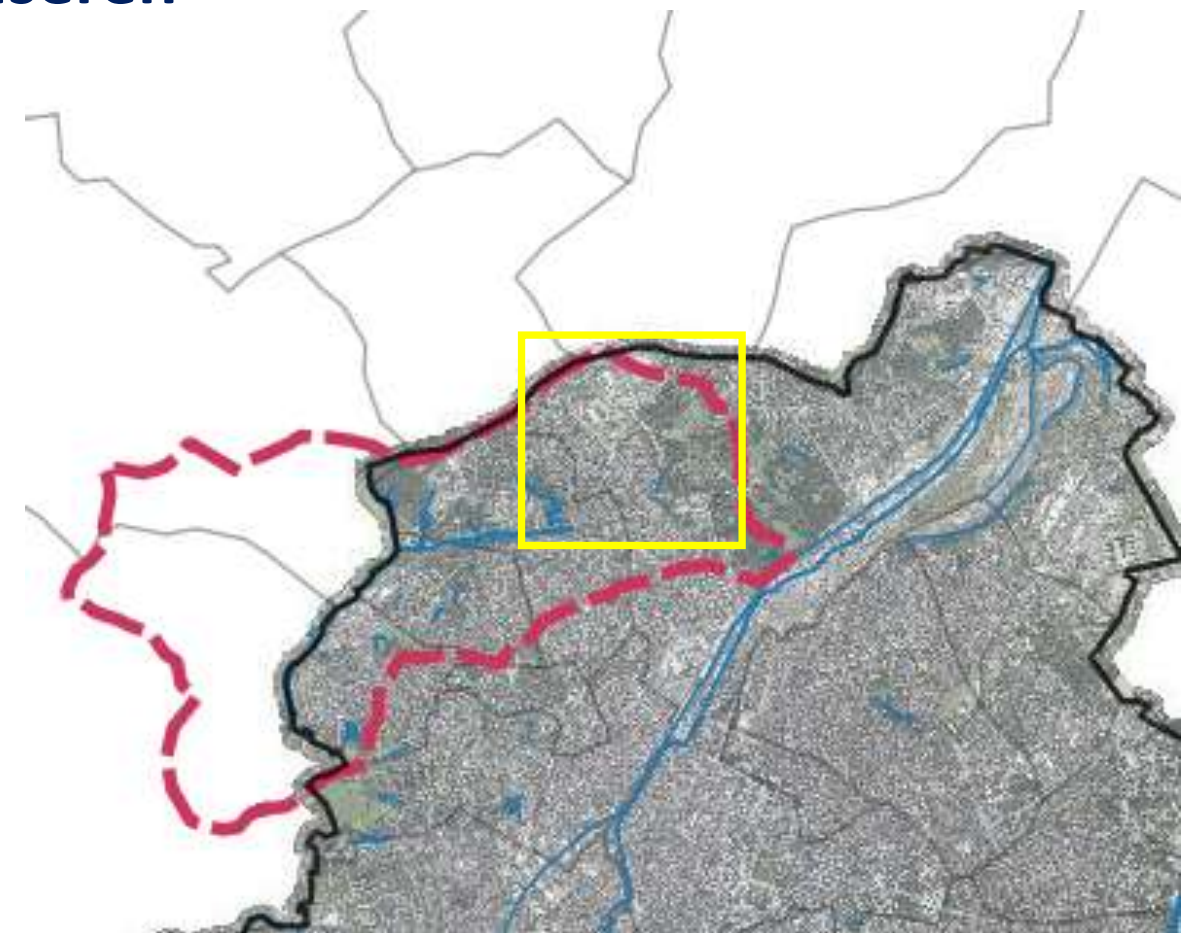
Waar liggen de kansen voor snelle acties? Waar kunnen regenwatersystemen prioritair van de riolering worden afgekoppeld?

→ Pilotstudie om dit 'actiepotentieel' te categoriseren

Focus op het Heizelplateau

- Belangrijke territoriale ontwikkelingen (*Richtplannen van Aanleg, BPA's, ...*) en
- Gemeentelijke engagementen (*Gemeentelijk Waterplan, Klimaatplan, ...*)

Partnerschap Stad Brussel en gemeente Jette

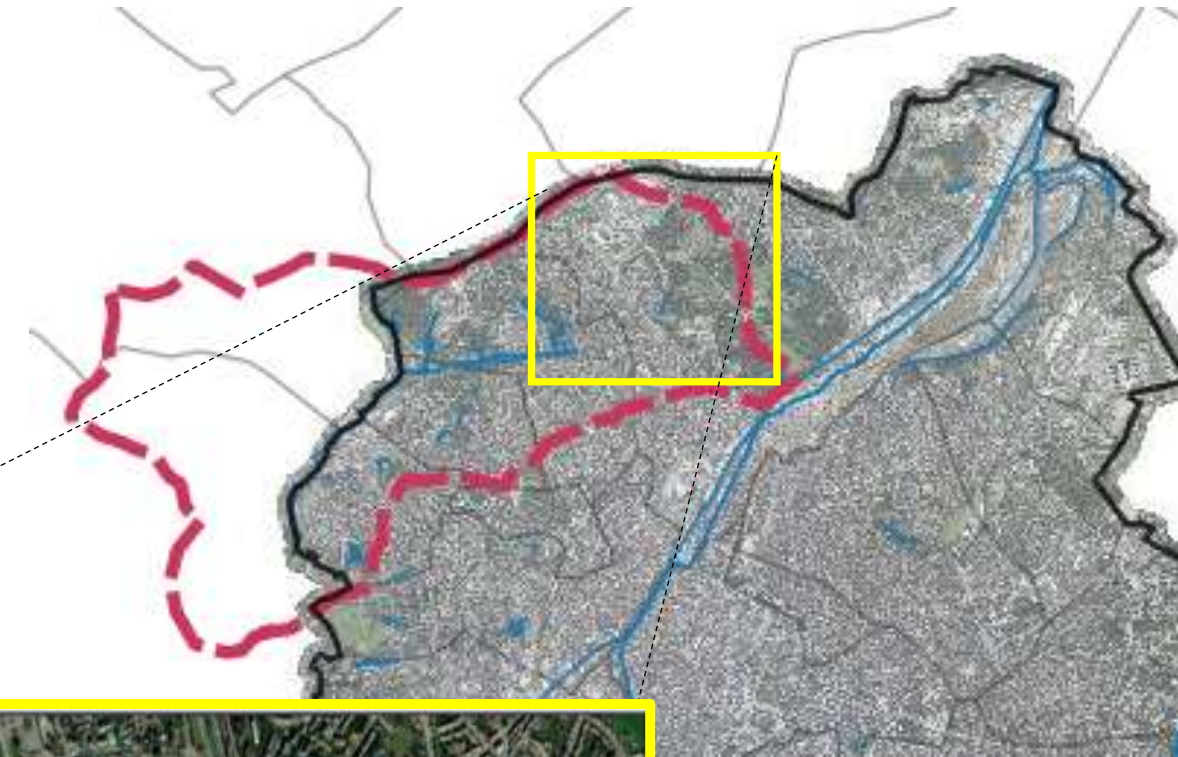
Welke oplossingen om overstromingen te bestrijden?

GROENE oplossingen

Geïntegreerd beheer van hemelwater

Waar liggen de kansen voor snelle acties?

POTENTIEEL	Kosten (Excl BTW)	
	MIN	MAX
zeer goed	54 €/m ³	135 €/m ³
goed	135 €/m ³	297 €/m ³
gemiddeld	297 €/m ³	594 €/m ³
moeilijk	594 €/m ³	891 €/m ³
zeer moeilijk	> 891 €/m ³	

Welke oplossingen om overstromingen te bestrijden? – A. Opmaak van de kaart

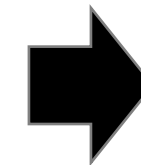
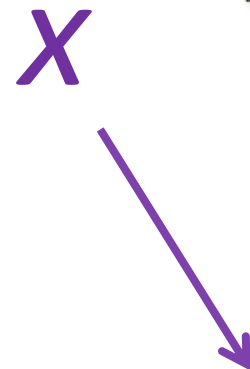
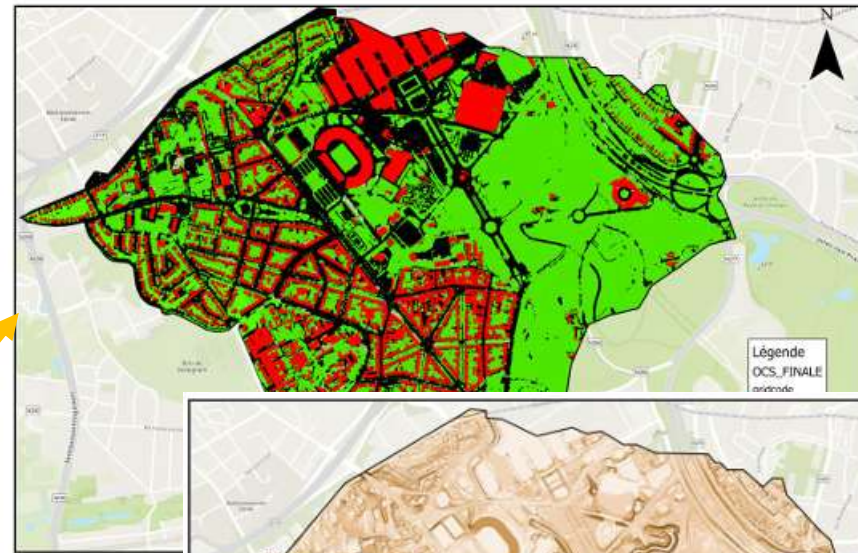
Luchtbeelden (0,50 m)

+ Terreinonderzoek

Omgeving Data (% volle grond; % helling,....)

Contextuele data

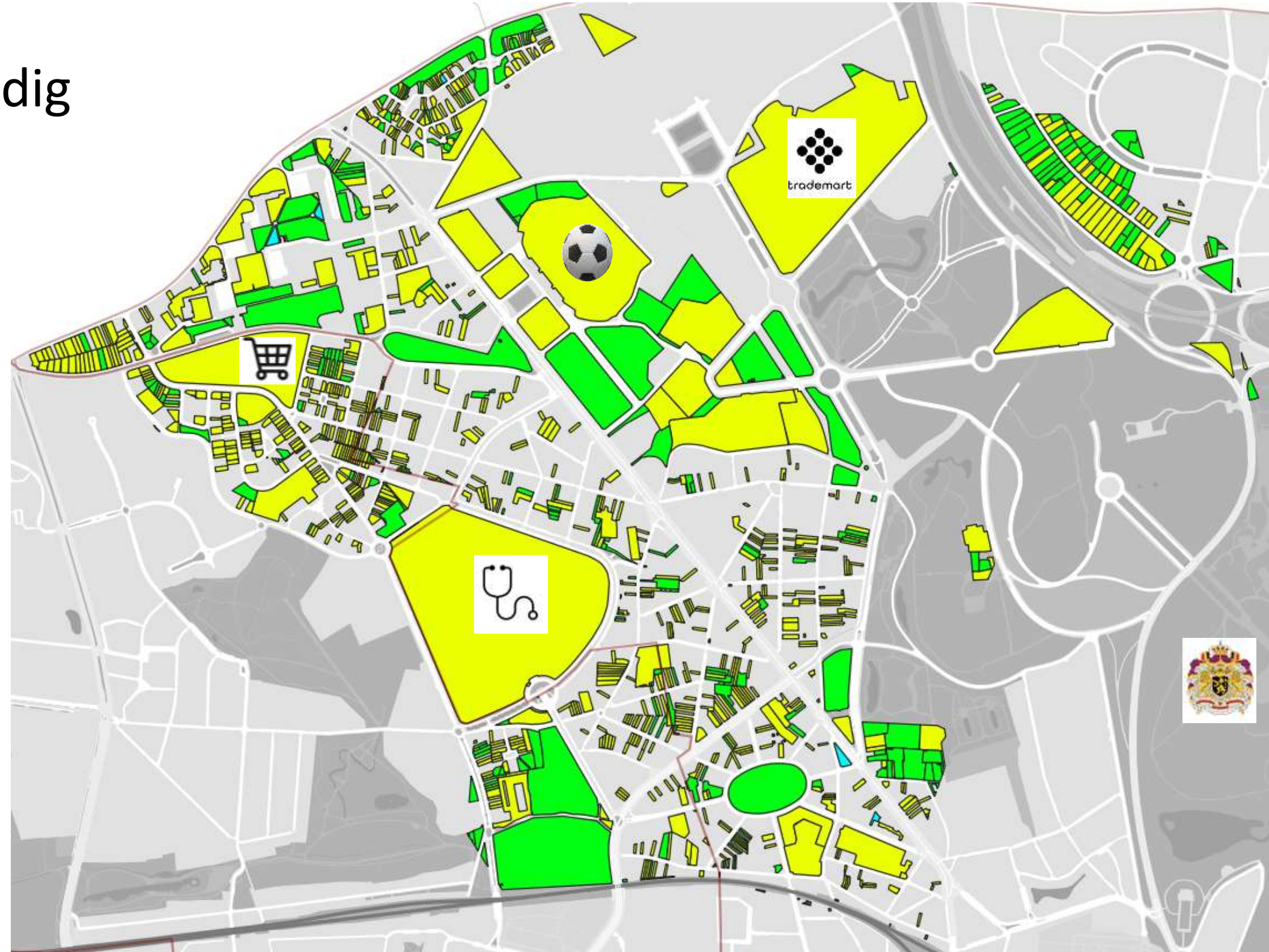
- percellen/wegen
- privé/publiek
- eigenaar (Gemeente, OVM's,...)

Welke oplossingen om overstromingen te bestrijden? – B. Gebruik van de kaart

1° Identificeren van ‘eenvoudig afkoppelbare’ percelen ;

2° co-creatie van projecten met ontwikkelaars op basis van voorbeeldprojecten

VOORBEELD VAN EEN EENVOUDIG AFKOPPELBARE WEG

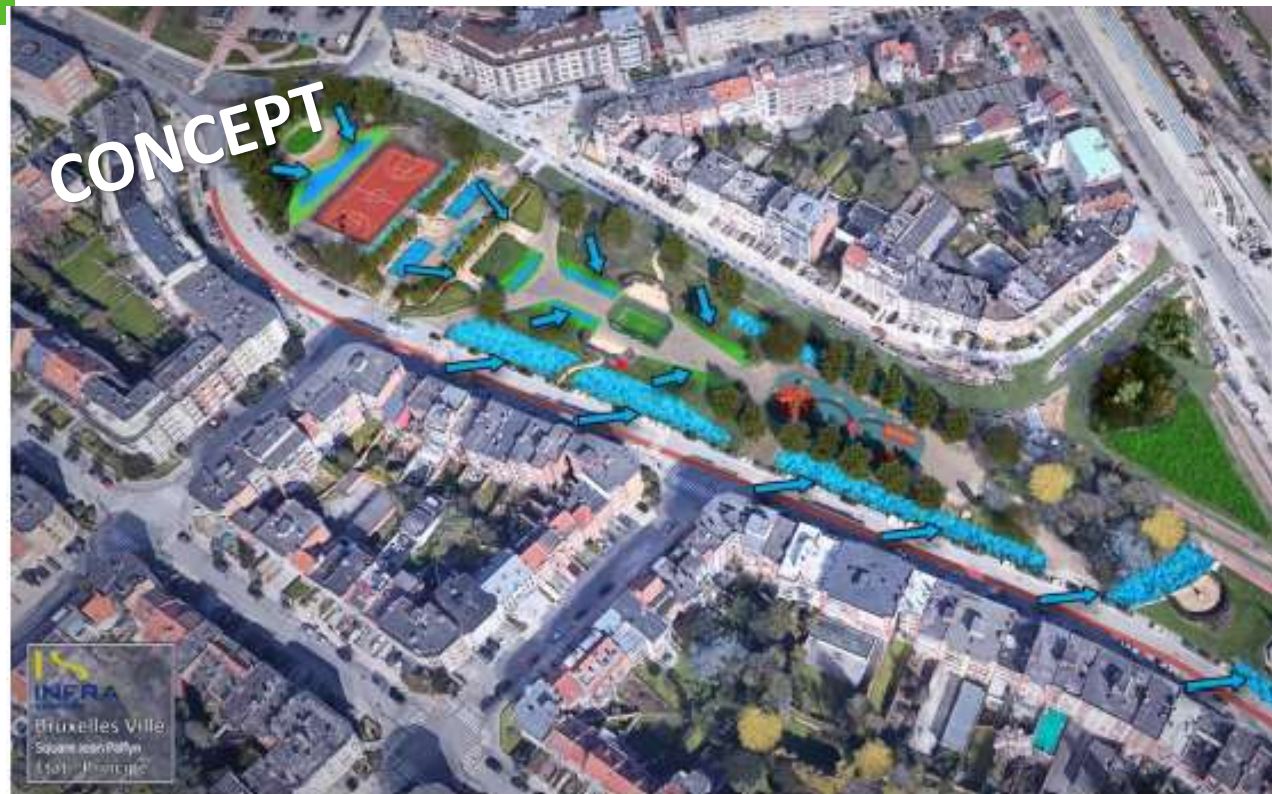
Av. Bouchout

Bd. du Centenaire

VOORBEELD VAN EEN AF TE KOPPELEN PERCEEL

Square Palfijn

Welke oplossingen om overstromingen te bestrijden?

BLAUWE oplossingen

Marais de Ganshoren (2021-2023) :

Afdichten van de poreuze leidingen van de VIVAQUA-collector om drainage van het moeras te voorkomen (het debiet bedroeg 200 m³/u richting de collector).

Collaboration Bruxelles Environnement – VIVAQUA

Budget ca. 400.000 Euro

+/-**40.000m³** tijdelijke overstromingszone

(++) *Biodiversiteit*

Welke oplossingen om overstromingen te bestrijden?

GRIJZE oplossingen – Publieke stormbekkens:

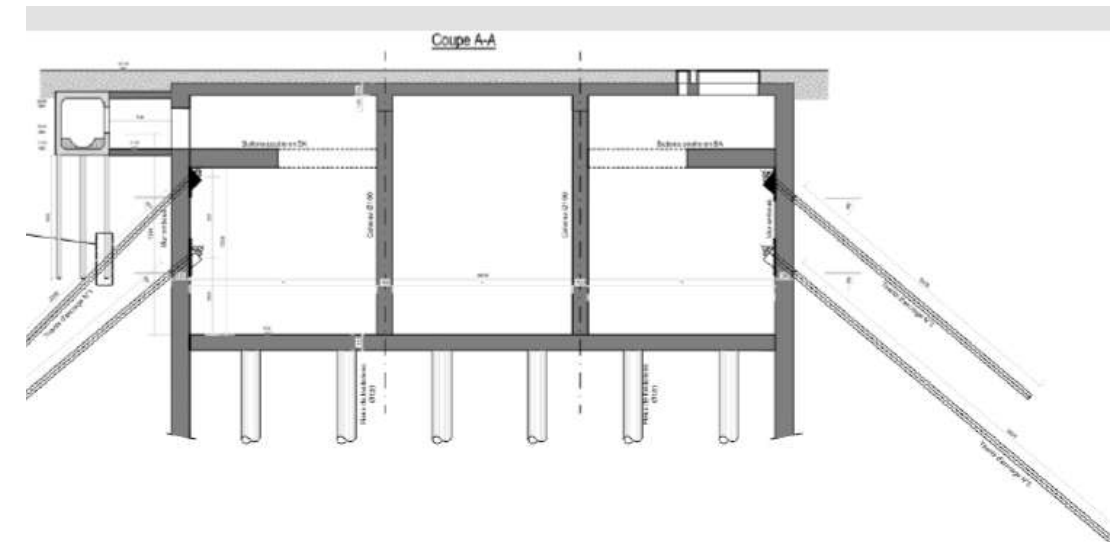
Te bouwen: **50.000 m³** (Laeken/Jette, te plaatsen op het gemengde rioleringsnet)

→ Moeilijkheid om een geschikte locatie te vinden voor dit type infrastructuur

Piloot : HYDRIA, publieke operator

Partner : Leefmilieu Brussel

→ Groene en blauwe afkoppelingsprojecten gebruikt als input voor hydraulische dimensioneringsmodellen (scenario-ontwikkeling met verschillende ambitieniveaus)

Governance ? Horizontale instrumenten

GEWESTELIJK

← *Beheersovereenkomst(2024-2029)* →
(collectoren, bufferbekkens, ...)

GEWEST

INTERGEMEENTEELIJK

(Collectoren,...)

GEMEENTEELIJK

CAM

 NNLT et résilience hydrique, Palais des Congrès, 3.2.26

← *Charter (solidaire Molenbeekbekken)* →

Governance ? Verticale instrumenten

GEWESTELIJK

Regering

Plan de gestion de l'eau (2022-2027)

INTERGEMEENTEELIJK

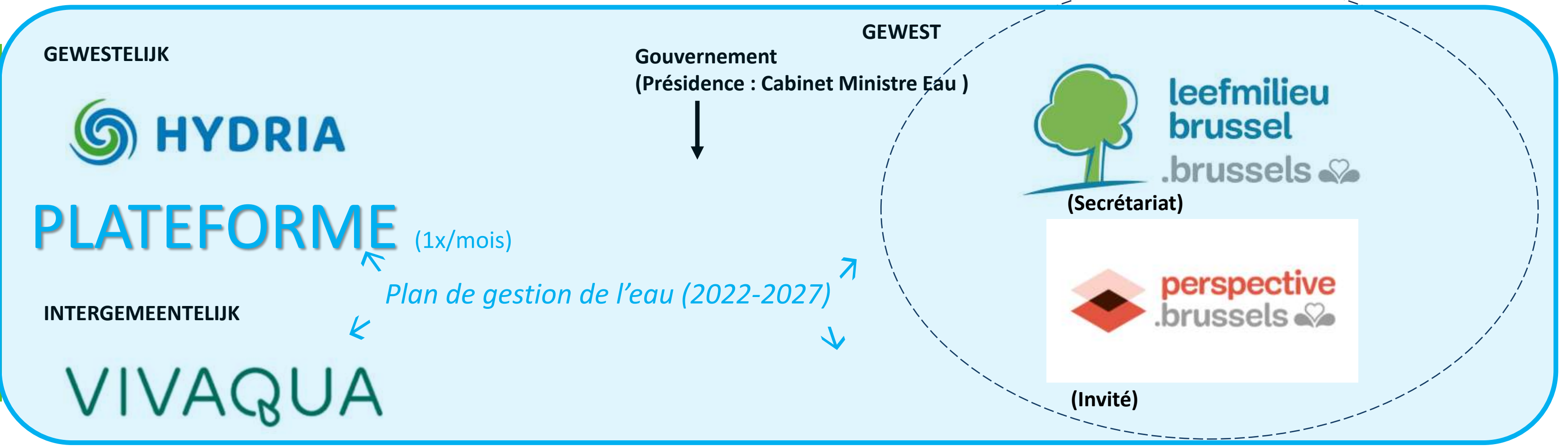
GEWEST

GEMEENTEELIJK

Governance ? Verticale instrumenten

GEMEENTEELIJK

Governance ? Verticale instrumenten

GEWESTELIJK

Gouvernement

GEWEST

INTERGEMEENTEELIJK

Plan de gestion de l'eau (2022-2027)

GT Molenbeek (1x /6mois)

GEMEENTEELIJK

Governance ? Transversale instrumenten

GEWESTELIJK

Pilootstudies

GEWEST

INTERGEMEENTELIJK

GEMEENTELIJK

Conclusies en Perspectieven

- Meerdere actoren met soms uiteenlopende belangen;
- Een reeks geïnstitutionaliseerde governance-instrumenten;
→ ***Voortbouwen op wat al bestaat***
- ... maar snelle actie vereist wendbaarheid;
→ ***Investeren in nieuwe, complementaire transversale instrumenten***
- Water en territoriale ontwikkeling blijven te sterk verkokerd;
→ **Gedeelde beslissingsondersteunende instrumenten om ontkokering te bevorderen (bv. een kaart van het actiepotentieel op perceelsniveau)**
- **Op weg naar een lokaal masterplan voor waterbeheer?**

BEDANKT, MERCI !

François MAYER -

Bruxelles Environnement / Leefmilieu Brussel
Water Department

Site de Tour & Taxis / Thurn & Taxis-site
Avenue du Port Havenlaan 86C / 3000 1000 Bruxelles / Brussel

E-mail: fmayer@environnement.brussels
www.environnement.brussels / www.leefmilieu.brussels

